

September 2021**hoogwater Gendtse Polder 2021****In deze nieuwsbrief vindt u**

- **Onze rivieren**
- **September 2021: start van het schooljaar 2021/2022**
- **Even ter herinnering**
- **Hoe NME-veldlessen te reserveren**
- **September: maand van de duurzaamheid (Marga Elsinga)**
- **Beweging van overvloed (André van Boekholt)**
- **Doe tip**
- **Colofon**

Onze rivieren

Onze rivieren zijn bij uitstek vormgevers van de natuur. Ze pakken op de ene plek materiaal op om het op een andere, luwe plaats weer los te laten. Zo voeren rivieren een constante stroom zand en klei aan. Bij hoge waterstanden treden de rivieren buiten hun oevers en zetten ze een flinke laag sediment af, zoals in de maand augustus van dit jaar. Op dezelfde wijze zorgt het water voor de verspreiding van plantenzaden. Rivieren creëren een buitengewoon dynamisch landschap, waar opbouw en afbraak van de natuur aan de orde van de dag zijn. Natuurlijke begrazing voegt nog een extra dynamiek toe aan de bodem en de ontwikkeling van de vegetatie.

September 2021: start schooljaar 2020/2021

Het rooster schooljaar 2021/2022 staat al voor u klaar.

Dit jaar hebben we voor groep 1 en 2 buiten de kabouter/konijnen/egelpaden nog een nieuwe veldles: kriebelbeestjes zoeken en bekijken.

De veldlessen worden weer als voorheen met ouderbegeleiding gegeven. Is ouderbegeleiding moeilijk te realiseren neem dan contact op met de betreffende gids. Hij/zij zal samen met u een oplossing hiervoor vinden. De 1,5 meter afstand blijft behouden. Reserveer nu, vooral in de maand september kan het weer nog lekker nazomeren.

Even ter herinnering

Zijn alle gegevens van uw school bijgewerkt in EDSO, ons digitaal reserveringssysteem?

NME-contactpersonen, wij vragen u deze gegevens up to date te houden om miscommunicatie te voorkomen.

Hoe NME-veldlessen te reserveren

NME-gids online loopt via de website van Lingewaard Natuurlijk: <https://www.lingewaardnatuurlijk.nl/nme-lessen/>

Je kunt dan meteen reserveren want je komt door deze handeling bij het EDSO reserveringssysteem (onder *nme-gids.nl*). Vul de inloggegevens van uw school in en zoek de gewenste veldles. De inloggegevens zijn bekend bij de NME-contactpersoon van uw school.

Als u het niet meer weet, maak dan gebruik van de gebruikershandleiding voor leerkrachten op de pagina van de NME-gids online. Lukt het niet, neem dan contact met de coördinator NME op: educatie@lingewaardnatuurlijk.nl. Wij helpen u graag.

September: maand van de duurzaamheid

Niet alleen de regering maakt duidelijk wat zij dit jaar als speerpunten voor de duurzaamheid willen doen. Ook wij dragen een steentje bij. Wij zetten onze veldlessen dit jaar ook weer in voor duurzaamheid. De kinderen zullen ervaren dat wij een pluisje van de natuur zijn en dat alles met elkaar verweven is en in evenwicht moet zijn om tot bloei te kunnen komen.

Wat is duurzaamheid?

Duurzaamheid is een heel breed begrip. Eigenlijk is het zo, dat in een duurzame wereld Mens, Milieu en Economie (MME) met elkaar in evenwicht moeten zijn, zodat we de aarde niet uitputten. De Wereldcommissie voor milieu en ontwikkeling zegt over duurzaamheid.

- Gebruik de aarde zo, zodat de toekomstige generaties er ook nog plezier van kunnen hebben.
- Want bij duurzaamheid kan de aarde ook op langere termijn het totaal van onze consumptie dragen.

Wat gebeurt er als de MME niet in harmonie zijn met elkaar?

Als mens, milieu en economie niet in harmonie zijn met elkaar, dan lijden alle elementen hieronder.

Als winst bijvoorbeeld te veel prioriteit heeft, worden mens en milieu hiervan de dupe.

Denk bv. aan kledingwinkels. Winkels verkopen vaak heel goedkope kleding, maar dat betekent helaas ook dat de mensen die deze kleding maken onder slechte omstandigheden werken en weinig betaald krijgen. De mens en de economie zijn dan niet in balans.

Ecologische voetafdruk = ruimte die we per persoon innemen op aarde. Door het kijken naar de voetafdruk kan je bepalen hoeveel ruimte er per persoon nodig is om alles wat die persoon verbruikt te produceren. In het westen gebruiken we per persoon meer ruimte dan de aarde per persoon te bieden heeft. Dus hier is geen evenwicht!

Wat zijn de bedreigingen voor de aarde?

Bedreigingen voor nu en in de toekomst zijn onder andere:

- **Klimaatverandering** als gevolg van uitstoot van broeikasgassen.
- **Verspilling** van veel grondstoffen en ook van zoet water.
- **Afval en schadelijke stoffen** die in het milieu belanden.
- **Overmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen** (beslist niet alleen agrarisch)
- **Luchtvervuiling** –(fijn)stoffen die in de atmosfeer komen.
- **Verdroging en verzuring** van de bodem.
- **Uitbuiting en schendingen van mensenrechten.**

Hoe kan je ervoor zorgen dat je duurzaam leeft?

Er zijn veel dingen die je zelf kunt doen om duurzamer te leven.

Zo kun je bijvoorbeeld:

- afval scheiden,
- apparaten niet op stand-by laten staan,
- je douchetijd inkorten,
- groene energie gebruiken,
- de lichten uitdoen als je niet in de kamer bent,
- letten op wat en waar je je spullen koopt,
- als je water over hebt in je glas, wat je bijvoorbeeld niet hebt opgedronken, kan je dat aan planten geven en zo bezuinig je water,
- zonnepanelen nemen, dat bespaart energie,
- voedsel/eten vooral uit eigen regio en niet van ver - beperk bv. roodvlees, kaas en zuivel tot alleen wat je echt nodig hebt. Voorkom verspilling!
- ga respectvol om met de natuur.

Beweging van overvloed

Er is veel gezegd over het weer, afgelopen voorjaar en deze zomer. In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het erg nat. Het voordeel is dat ik dit jaar nog niet één keer de tuin heb hoeven te sproeien, terwijl alle planten uitbundig groeien en bloeien. In dit voordeel schuilt helaas ook een nadeel: ik heb nog nooit zoveel naaktslakken gezien.

Wie kent het niet? De slijmsporen op de net gewassen ramen. De veelbelovende stekjes in de moestuin die de volgende dag als sneeuw voor de zon zijn verdwenen. Het voorzichtig lopen na een regenbui om maar geen naaktslak onder je schoenen te krijgen. Er is geen dier, naast de mug en wesp, die direct zoveel afkeer bij mij oproept. Het kost me veel moeite om enige vorm van sympathie voor deze wezens op te wekken. De dakloze variant van de huisslak glibbert en gruwelt en maant me tot actie. In eerdere jaren was het voldoende om ze te lokken met bier. De beesten lijken sneller te bewegen richting een ingegraven jampot vol bier om vervolgens hulpeloos te verzuipen. Maar dit jaar is er geen beginnen aan.

Een bekend gezegde is: "*if you can't beat them, join them*". Misschien is het handiger als ik deze trage beweging van overvloed ga waarderen. Wat is er nu mooi aan de naaktslak? Welk nut heeft dit schaamteloze dier? Bij het surfen op internet kom ik eerst veel artikelen tegen over hoe je dit

ongedierte kunt bestrijden.

Verder zoeken levert me de kennis op dat er veel varianten van naaktslakken bestaan die ontstaan zijn uit de huisjesdragende soortgenoten. Het zijn bij uitstek nachtdieren die gedijen in donker en nat weer. Naaktslakken worden ook wel buikpotigen genoemd. Dit is omdat de spieren aan de buik (onderkant van de slak) voor de voortbeweging zorgen. Ze paren in voor- en najaar en kunnen honderden eiljes leggen die twee maanden later volwassen slakken zijn. En alhoewel ik ze steeds meer begrijp, brengt het niet echt hoopvol nieuws. Gelukkig zijn er veel nachtdieren zoals egels, muizen en kikkers die smullen van de naaktslak. En ze blijken ook nuttig te zijn doordat ze dode planten opruimen en de grond loswoelen. Ik heb zelfs een Belgisch recept gevonden waarin de naaktslakken als delicatessen worden gesmoord in een bruin biertje. De afbeeldingen op internet laten me zien dat ze ook mooi zijn als je ze van dichtbij bekijkt. Een prachtige snoet en een artistieke tekening van de huid. Ze zijn nu volop aanwezig, omdat mijn tuin vol overvloed is. Ik lees op een site, die pleit voor het herstellen van de harmonie in de natuur, dat de beste remedie is om meer variatie in de beplanting aan te brengen. De naaktslak is juist eenkennig in zijn maaltijden en variatie van planten trekt ook meer natuurlijke vijanden aan. De kunst is niet om naaktslakken te verdelgen, maar ze te zien als waarschuwing om te werken aan een natuurlijke balans. Ik neem me voor om voortaan te genieten van deze beweging van overvloed. Onder het genot van een biertje leg ik geen zout meer op alle slakken. Dat smaakt beter.

Doe tip

De broedtijd is voorbij. De jonge dieren zijn volgroeid.

De trekvogels vertrekken weer, het wordt stiller in de natuur. Het najaar is opkomst. Ervaar dit in de natuur, trek er op uit. Bomen en struiken krijgen hun vruchten. Zie hoe de natuur zich stiltejes voorbereid op de winter. Maak terwijl je wandelt een elfje, een gedicht bestaande uit 11 woorden van wat je ziet, hoort en ervaart.

Onze gids Jos maakte tijdens een teambuildingbijeenkomst het volgende elfje bij een heg, geplant door de kinderen tijdens een boomplantdag, gevlochten door vrijwilligers en bezocht door vogels en andere dieren:

Samen

Door vrijwilligershanden

Gebogen en gevlochten

Sterk door elkaars steun

Natuurmuur!

Allen een goede start en een fijn schooljaar.

Wij maken er een top jaar van met een fijne samenwerking met u.

COLOFON

Dit is een uitgave van Natuur Milieu Educatie (NME) Stichting Lingewaard Natuurlijk.

NME Stichting Lingewaard Natuurlijk zet zich in voor natuur en milieu-educatie in het primair onderwijs binnen de gemeente Lingewaard.

Editie september 2021

Redactie : NME Stichting Lingewaard Natuurlijk
Fotografie : NME Stichting Lingewaard

Website : www.lingewaardnatuurlijk.nl

Mail : educatie@lingewaardnatuurlijk.nl